

LJETNA ŠKOLA. KRŠĆANSTVO U AZIJI: IZVJEŠTAJ I ZAPAZANJA

Karlo Kovačić

U rujnu ove godine dvoje studenata našega fakulteta, među kojima i autor teksta, sudjelovalo je u programu *Intensive Study Programme Christianity in Asia*, što se od 14. do 27. rujna održao u njemačkom gradu Münsteru. Bila je to ljetna škola za prijavu otvorena studentima diplomskih i postdiplomskih studija, a uvjet prijave je pored tehničkih stvari bio napisati esej na engleskom jeziku (koji je bio službeni jezik događaja), od petnaest do dvadeset stranica.

Smještaj je bio predviđen u hostelu smještenu na obali jezera Aasee, a budući da je Münster studentski grad, biciklistička prijestolnica Njemačke, bilo je to pogodno mjesto za one koji bi se željeli rekreirati u slobodne sate, iako toga vremena nije bilo napretek. Raspored je bio takav da su nakon doručka u hostelu i petnaestominutne šetnje do münsterskoga fakulteta predavanja počinjala u devet sati i trajala do jedan popodne, nakon čega bi uslijedilo vrijeme za ručak te bi se s radom nastavljalo u tri sata i završavalo oko osamnaest i trideset.

Sva su predavanja, i rasprave koje su vođene nakon svakoga od njih posebno, bila temeljena na novoizišloj knjizi *The Oxford Handbook of Christianity in Asia*, koja jest, ili barem teži biti, udžbeničko djelo, sastavljeno od članaka raznih autora koji su pokušali dati svoj prinos, svaki sa svoga područja. Predavači su stoga mahom bili autori tih članaka, ne nužno teolozi; budući da je Azija religijski najraznolikiji kontinent, tako su i prireditelji ovoga djela htjeli okupiti ljude raznih profila i vjeroispovijesti kako

U rujnu ove godine dvoje studenata našega fakulteta, među kojima i autor teksta, sudjelovalo je u programu Intensive Study Programme Christianity in Asia, što se od 14. do 27. rujna održao u njemačkom gradu Münsteru.

bi i oni ponudili svoje viđenje fenomena kršćanstva na tom kontinentu. Knjiga je podijeljena u pet dijelova te su nizom koji je prisutan u njoj bila održana predavanja, a nakon njih grupne rasprave. Nakon svake završene cjeline uslijedio bi okrugli stol s predavačima, a potom i rasprava koja bi na neki način zaokružila ono dotada rečeno i – ako je takva narav stvari – postavila pitanja za daljnja istraživanja.

Mnogo je toga zanimljiva bilo čuti: od odnosa kršćana s muslimanima i hindusima, preko svetopisamskih prijevoda i međutekstualne hermeneutike do pentekostalizma, feminizma, promjena sustava vrijednosti, fenomena obraćenja, azijske kršćanske glazbe, umjetnosti i arhitekture. Rečeno je podosta i iako bi se o nekim iznesenim tezama moglo raspravljati, a neke i osporiti, ipak je neporeciva činjenica da većina nas, pripadnika zapadnoga kulturnog kruga, u svojim predodžbama ima pojednostavljenu sliku Istoka, napose južne, jugoistočne i istočne Azije. Pogotovo u širim slojevima populacije ona je percipirana kao mjesto veće bliskosti božanskoga, gotovo u zraku opipljive duhovnosti, čemu svjedočimo promatrajući primjerice brojne (mlade) osobe koje odlaze u Indiju u potrazi za nečim što nisu našli kod kuće, na Zapadu. Zgodno je to primijetio jedan od predavača, inače Azijat: „Ljudi misle da će, čim dođu u Aziju, odmah ‘uskočiti’, biti uronjeni u duhovni mir koji traže.“ Možemo se uvjeriti u istinitost te tvrdnje i svrnemo li pogled na današnju kinematografiju, kaže, primjer je film *Jedi, moli, voli* iz 2010. godine.

Pored toga, kao jedan od problema, dakako povezan s ovim, jest i onaj postkolonijalnoga društva, o čemu se

kod nas na Zapadu malo razmišlja, dok to stanje u praksi stvara dubokosežne probleme i izazove ljudima koji nastoje živjeti i donositi kršćanstvo drugima. Jedan dio ovoga problema jest i nerazvijenost teoloških paradigma koje bi bile bliže domaćem stanovništvu. Naravno, ovdje postoji i opasnost (a koja, čini nam se, nije bila dovoljno naglašena u predavanjima) da se pretjera uzimajući svojevršne religijski-naravne težnje pojednoga naroda previše u obzir, što bi moglo zasjeniti Krista: Ratzinger tako piše o situaciji Izraela koji je imao potrebu izražavati svoju pobožnost žrtvujući na uzvišicama, no Bog je htio da se „istrgnu“ iz svojih želja i traže njega, da se „samoprekorače“. Iz slična se razloga kršćanstvo moglo povezati s grčkom kulturom, piše on: ne s tom kulturom kao takvom, nego od onoga trena kada je ona počela „tražiti lice njegovo“, što su Grci činili filozofijom.¹ Ovdje se nameće pitanje ne bi li kršćanstvo u glavnim crtama trebalo slijediti određeni pravac, kurs koji je već zacrtan hebrejskom (semitskom) i grčkom mišlju itd., kako je već tekla povijest. Nameće se i pitanje značenja prizora iz Dj 16,6–10, gdje Pavao želi prijeći iz Mizije u Bitiniju (sjeveroistočno), no to mu ne dopušta „Duh Isusov“, a nakon toga ima viđenje te odlazi u Makedoniju uvjeren da ga „Bog zove navješćivati im evanđelje“. Osim što je to jedino mjesto gdje susrećemo sintagmu „Duh Isusov“ u cijelom Lukinu korpusu, ono bi označavalo i usmjerenje prema Zapadu, području razumske spoznaje čije je središnje pitanje ono istine, nasuprot Istoku, području mistične spoznaje i intimiz-

¹ Usp. Joseph RATZINGER, *Vjera – istina – tolerancija*, Zagreb, 2004., 178–181.

ma.² Tijekom programa raspravljano je o pozicijama ekskluzivizma, inkluzivizma i pluralizma te njihovim inačicama. Dojam je nekolicine sudionika ljetne škole, profiliran između ostaloga druženjem za vrijeme predaha i zajedničkim življenjem tijekom dva tjedna, da se neke od problema možda nastoji riješiti „na silu“, ne prihvaćajući unutarnja ograničenja međureligijskoga dijaloga. Tako je moguće zapitati se sljedeće: ako toliko nastojimo promicati ideju o razlikama koje su za ljude međusobno obogaćujuće, kako to da smo skloni tako jeftino prodati ih u ime „boljega dijaloga“? Neće li, idući tom linijom, na kraju ponestati različitosti s kojima bi bilo moguće uopće zapodjenuti dijalog?

Nadalje, vrijedno isticanja zbog svoje zanimljivosti i radosna autora bilo je predavanje kineskoga bibličara Archieja C. C. Leeja, koji je govorio o prijevodima Pisma na kineski i hermeneutici te o poteškoćama raznih prijevoda riječi „Bog“ u današnjim prijevodima (*Tianju*, *Shang-di* i *Shang*), od kojih svaka ima svoje breme. Također, osvrnuo se i na lik zmaja, toliko draga kineskom narodu, a u Bibliji slike Zloga, te poteškoćama koje je to stvaralo – i ponegdje još stvara – u inkulturaciji.

Ljetna je škola završila 27. rujna večernjom svetom misom koju je predslavio Luis Antonio kardinal Tagle, nakon koje su dodijeljene potvrde o sudjelovanju. Na matičnim institucijama sudionicima je moguće u ISVU sustav upisati *Intensive Study Programme Christianity in Asia*, što vrijedi najviše 10 ECTS bodova, ovisno o odluci dotične institucije.

Zaključno, bilo je to svakako na mnoge načine obogaćujuće iskustvo za sve sudionike što zbog stjecanja novih znanja na predavanjima, što zbog upoznavanja brojnih ljudi i njihovih kultura (Malezija, Singapur, Gana, Engleska, Njemačka, Španjolska, Nizozemska, Iran, Kina, Indija, Južna Koreja, da spomenemo neke zemlje). Pored toga, subota i nedjelja 20. i 21. rujna bile su oslobođene predavanja te je bilo moguće razgledati grad i u njemu poneku od njegovih petnaest crkava, brojne muzeje, uključujući i mjesto gdje je potpisan westfalski mir, posjetiti neku kulturnu manifestaciju (od kojih sve vrvi) ili jednostavno sjesti u park kraj jezera te promatrati zečeve i vjeverice što uokolo trče, ako ste umorni od strke. Stoga ohrabrujemo kolege da se odvaže sudjelovati u nekom od sljedećih takvih događaja kao što je ova ljetna škola.

² Usp. Joseph RATZINGER, *Uvod u kršćanstvo*, Zagreb, 2008., 73.